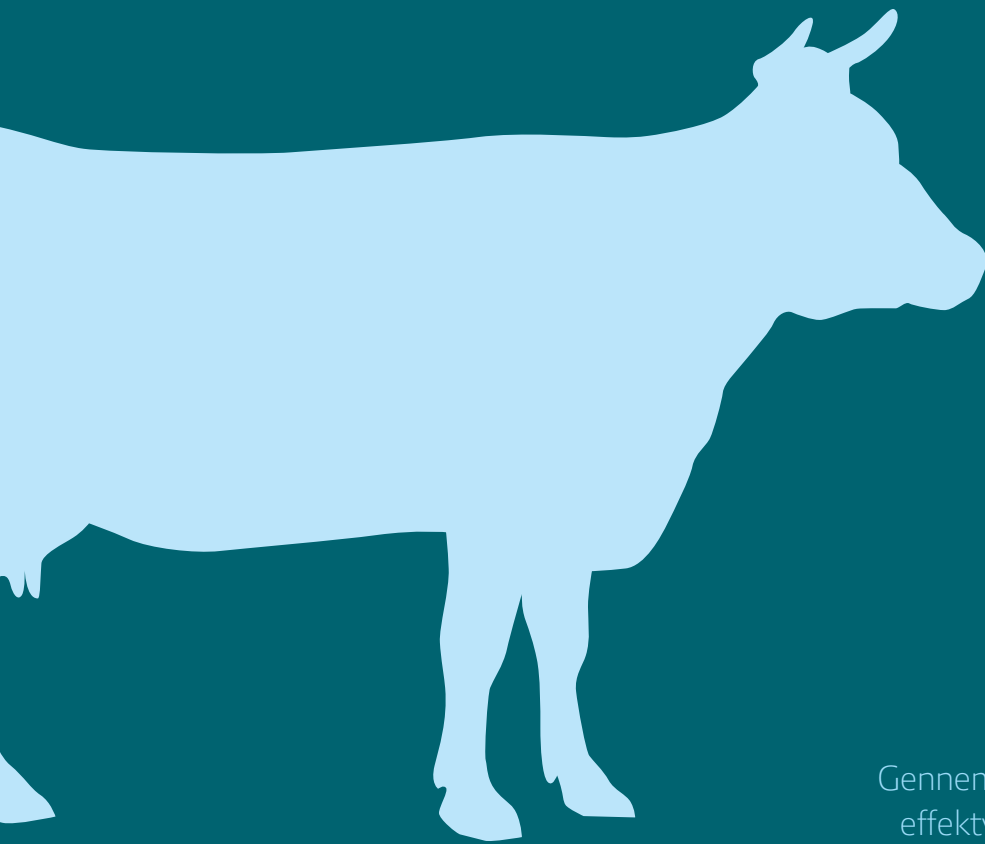

Bilag

EFFEKTIVURDERINGS

rapport 2011

Gennemgang af projekterne udvalgt til
effektvurdering for tilskudsåret 2011.

Effektvurdering af **projekt 1**

Næringsværdi og mættet fedtindhold i oksekød

Tilskudsmodtager: Teknologisk Institut – DMRI (Danish Meat Research Institute), Maglegårdsvej 2, 4000 Roskilde
Projektleder: Lars Kristensen, Teamleder.

Præsentation af projekt

Projektet drejer sig om at fastslå indholdet af mættet fedt i oksekød og kalvekød. Den 1. oktober 2011 trådte en ny afgift på mættet fedt i kraft, der blandt andet indebar, at slagtedyret med mere end 2,3 % mættet fedtindhold blev afgiftsbelagt. Kødkvægsbranchen og slagterierne stod overfor det problem, at eksisterende data på området var baseret på over 30 år gamle analyser. Endvidere blev det konstateret, at der ikke fandtes data for en række nutidige udskæringer. Der var derfor et stort behov for at producere nye brugbare data om det aktuelle indhold af mættet fedt i alle relevante okse- og kalvekødsprodukter. Da tilvejebringelsen af de ønskede oplysninger er en relativ tung omkostningsbyrde for virksomhederne, og at alle aktører/virksomhederne har brug for disse oplysninger og kan gøre brug af disse oplysninger, så har Danish Meat Research Institute (DMRI) v/ Teknologisk Institut gennem dette projekt med økonomisk støtte fra fonden stået for at måle og dokumentere de aktuelle niveauer af mættet fedt i alle de væsentlige okse- og kalvekødsudskæringer, som produceres i Danmark.

Projektets formål

Projektets hovedformål er at fastlægge indholdet af mættet fedt i de udskæringer af okse- og kalvekød, som den danske kødkvægsbranche producerer i Danmark. De producerede data og information er anvendt ved beregning og indberetning af den nye afgift på mættet fedt til SKAT. Ud over dette hovedformål, kan projek-

tets nye producerede data på andelen af mættet fedt i okse- og kalvekødsprodukter endvidere anvendes til en forbedret og kvalificeret ernæringsrådgivning og information. Mange forbrugere er interesserede i eller efterspørger disse oplysninger, ligesom nye korrekte og forbedrede data er afgørende for sammensætningen af hensigtsmæssige diæter til diverse patientgrupper og deraf følgende forbrugergrupper.

Projektets indsats

Projektet modtog i støtteåret 805.000 kroner fra fonden, svarende til 100 % af projektets budget i støtteåret. Den samlede projektperiode svarede til støtteåret.

Projektets effektmål og anvendte metoder og/eller virkemidler

– herunder de indikatorer og/eller parametre, som har været bragt i anvendelse for at dokumentere projektets aktiviteter og/eller observationer

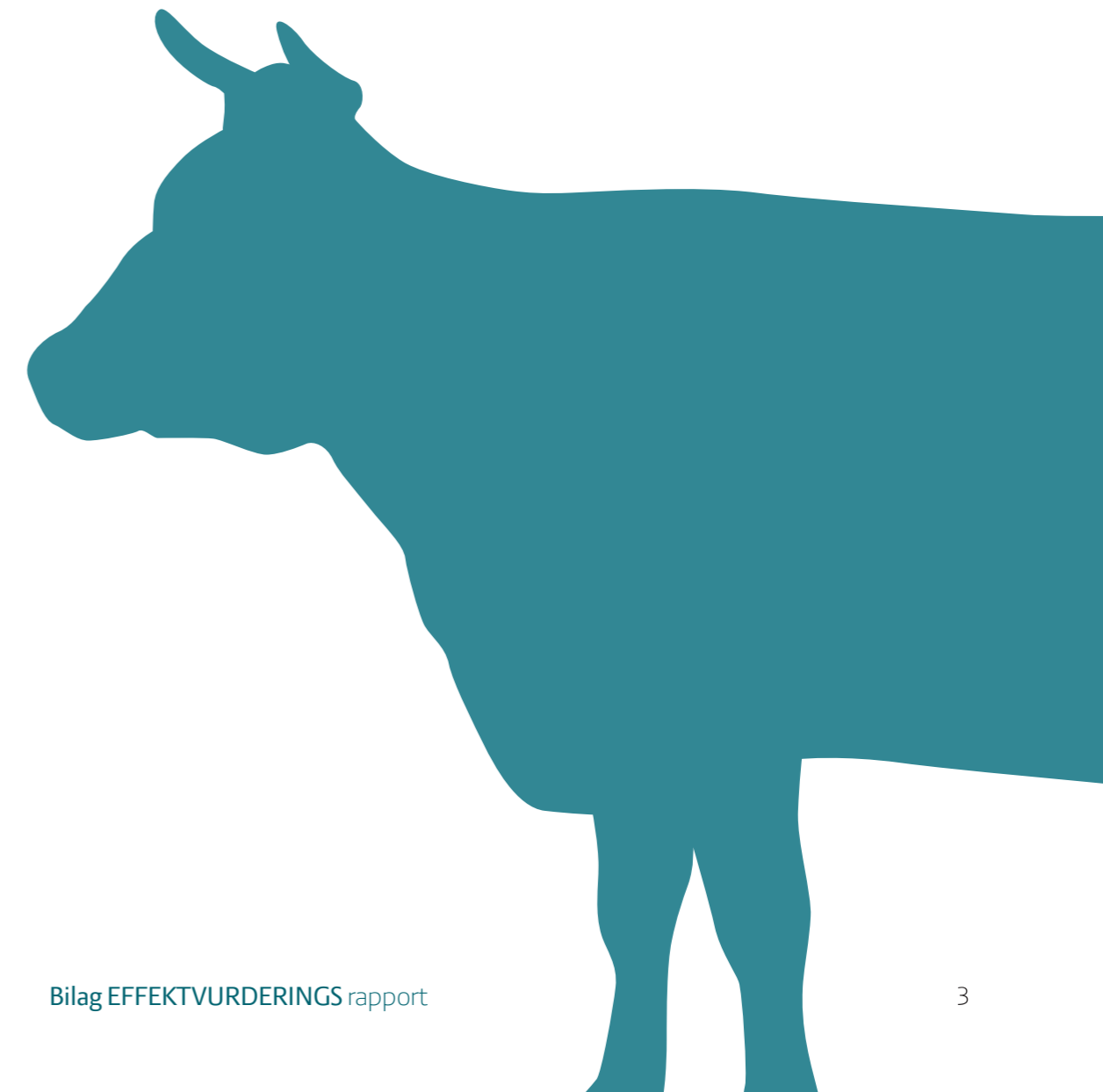
Projektets effektmål er udarbejdelse af en opdateret database baseret på nye prøver og analyser over næringsværdien og det mættede fedtindhold i dagens anvendte udskæringer/produkter af kalve- og oksekød. Projektet anvender i den forbindelse en række prøve- og analysemetoder, som kan måle det totale fedtindhold i kød, fedtindhold delt op på mættet og ikke-mættet fedt.

Projektets aktiviteter

Projektet har udført følgende aktiviteter:

DMRI udtog 8 gennemsnitlige kalvekroppe og 8 gennemsnitlige oksekroppe ud fra en række på forhånd fastlagte klassificeringskarakteristika. Disse kreaturkroppe blev herefter opskåret i 163 okse- og kalvekødsudskæringer/-produkter. De enkelte udskæringer/produkter blev sat sammen af pools fra de henholdsvis 8 kalvekroppe og de 8 oksekroppe. Efterfølgende blev der udført kemiske prøver og analyser af

de 163 udskæringer/produkter for at måle og fastslå indholdet af mættet fedt. Resultatet af de kemiske analyser blev dokumenteret i en rapport. Ud over de kemiske analyser blev afpudsningsgraden af de enkelte udskæringer/produkter billeddokumenteret og et illustrativt produktkatalog udarbejdet. Rapporten over de kemiske analyser og det illustrative produktkatalog er blevet gjort tilgængelige via Teknologisk Instituts hjemmeside.

Projektets effekter

Effekter og mulige fremtidige effekter af projektets producerede viden og projektets fund og resultater er præsenteret i nedenstående skema.

Effekter af projekt nr. 1. **Næringsværdi og mættet fedtindhold i oksekød.**

Effekter		TID / Tidshorisont	
		Kort sigt	Lang sigt
NIVEAU	Mikro-niveau: (individ eller lokalt niveau – den enkelte virksomhed/bedrift/landmand)	- Ny viden om næringsværdien og fordelingen af protein, kulhydrater og fedtarter i dagens udskæringer/produkter af kalve- og oksekød. - Ny og forbedret viden om virksomhedens produkter	- Adgang til opdateret videndatabase for den enkelte virksomhed. - Forbedring af produkter ud fra ny og opdateret viden.
	Meso-niveau: (Mellemløsniveau – branche/sector-erhvervet/lokalt geografisk)	- Opfyldelse og løsning af et brancheløsningsbehov. - Opdateret viden om næringsværdien af branchens produkter til brug for ernæringsoplysning.	- Større mulighed for at kødindustrien – takket været aktuelle data for indhold af fedt og mættet fedt – kan være proaktive i forhold til ernæringsoplysning vedr. udskæringer af kalve- og oksekød.
	Makro niveau: (Det overordnede niveau – samfundsniveau)	- Udbyttet på kort sigt er tilgængelig dokumentation som alle virksomheder frit kan anvende ved indberetning af fedtafgiften til SKAT. Dette fritager virksomheder for en relativ stor udgift til dokumentation af mættet fedt i egne produkter. - Fra statens synspunkt: nyt og forbedret videngrundlag for beregning og justering af skatter og afgifter	- Nyt og forbedret videngrundlag om ernæringsindholdet af dagens udskæringer/produkter til brug for ernæringsprofessionelle. - Øget viden og stillingtagen til virkningsgraden og effekterne af skatter/afgifter indført på fødevarer.

Videre effekter af projektet

I forbindelse med prøvefremstillingen fra de 163 udskæringer/produkter blev der udtaget ekstraprøver med henblik på senere analyser for andre næringsstoffer end total fedt og mættet fedt. På sigt kan dette give mulighed for opdaterede næringsværdidata for andet end fedt for aktuelle kalve- og oksekødsprodukter.

Barrierer og omkostninger for omsætning af projektets fund og resultater på baggrund af projektets effekter

Der vurderes ikke at være nogen barrierer eller væsentlige hindringer, som hindrer eller øger omkostningerne ved at anvende projektets producerede viden og gøre brug af projektets fund og resultater.

Konklusion for effektiviteten af projektet

Det vurderes samlet, at projektet har opfyldt sit effektivitetsmål.

Der vurderes ikke at være positive eller negative sideeffekter af projektet, som ikke var kendte før projektstart eller som er opstået undervejs under projektets gennemførelse.

Det vurderes endvidere, at der ikke findes metoder, som på tilsvarende eller bedre vis kunne have tilvejebragt de nødvendige oplysninger til branchen.

Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektiviteten

Projektlederen har oplyst, at der er anvendt 8,5 AC-timer (timepris 830 kroner) på at indgå i effektiviteten og udfylde effektivitetsundersøgelsen. Dette giver en samlet omkostning for projektet ved at deltage i effektiviteten på 7.055 kroner. Det svarer til 0,9 % af projektets støtte på 805.000 kroner. En person, projektlederen, har været involveret i projektets deltagelse i effektiviteten.

Effektiviteten har ikke krævet kontakt til projektlederen ud over udfyldelsen og indsendelsen af effektivitetsundersøgelsen.

Effektvurdering af **projekt 2**

Naturpleje som professionel driftsgren

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug, Afd. Kvæg, fagkontor Team Sundhed, velfærd og fødevarer sikkerhed, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N
Projektleder: Jaap Boes, teamleder.

Præsentation af projekt

Dette projekt handler om at udvikle naturpleje til også at være en økonomisk bæredygtig forretning for landmanden. Ideen i projektet ligger i at samtænke og levere to samtidige bæredygtige produkter: Naturpleje og kødproduktion. Det professionelle naturplejekoncept udvikles under hensyntagen til både naturplejens kvalitet, slagtekroppens kvalitet, dyrevelfærd og klimetryk. Projektet sikrer en koordineret indsats på tværs af forskelligartede institutioner med komplementære ekspertiser og kombinerer forskning med udviklings- og demonstrationsaktiviteter. Politisk er der et ønske om at øge anvendelse af naturpleje til at sikre og udvide biodiversiteten for bestemte dyr og planter i særligt bevaringsværdige og betydningsfulde naturområder. Ved at opbygge økonomisk bæredygtige produktionssystemer på grundlag af præmisserne for naturpleje kan landbruget sikres nye og diversificerede produkter for salg og dermed nye indkomstmuligheder samtidig med, at landbruget understøtter de politiske målsætninger på natur- og miljøområdet. Projektet er på denne måde meget relevant, da mange landmænd, der har forsøgt sig med naturpleje som en driftsgren har måttet give op pga. manglende økonomi i forretningsmodellen.

Projektets formål

Projektets overordnede formål er at udvikle naturpleje som en professionel og helhedsorienteret driftsgren, der er økonomisk rentabel. Projektet gør dette ved at levere nye forskningsresultater og koble disse med eksisterende viden i anvendelsesorienterede redskaber.

Projektets indsats

Projektets projektperiode går fra jan. 2011 til dec. 2012. Projektet modtog i støtteåret 2011 2.150.000 kroner fra fonden, svarende til 92,7 % af projektets budget (2.320.000) i støtteåret. Projektets samlede budget for hele projektperioden er 5.100.000 kroner.

Projektets effektmål og anvendte metoder og/eller virkemidler – herunder de indikatorer og/eller parametre, som har været bragt i anvendelse for at dokumentere projektets aktiviteter og/eller observationer

Projektets overordnede effektmål er udviklingen af et miljømæssigt og økonomisk bæredygtigt produktionssystem kaldet "Naturpleje", hvor kvæg anvendes for samtidig naturpleje og kødproduktion. De underordnede og konkrete effektmål er at dokumentere effekter og bæredygtighed på parametrene:

- 1) Naturpleje – levering af naturpleje.
- 2) Dyr/Kvæg – delt i i) dyrevelfærd og ii) kødproduktion
- 3) Klimabelastning ved kødkvægsproduktionen/naturplejen
- 4) Økonomi/rentabilitet i projektet.

De metoder og redskaber, som anvendes i projektet, er nærmere beskrevet i projektets arbejdsplaner:

- A) Dataindsamling – arbejdsplan 1
For at kunne vurdere potentialet i naturpleje på forskellige bedrifter skal der udarbejdes et datagrundlag for de produktionsøkonomiske beregninger og analyser. Denne del af projektet vedrører at identificere bedrifter og indsamle de nødvendige data til projektets øvrige arbejdsplaner/dele.
- B) Kortlægning af klimabelastning – arbejdsplan 2
Det indgår som en del af den samlede miljø- og naturvurdering af projektet af projektet at beregne klimabelastningen ved denne form for oksekødsproduktion. Klimabelastningen søges kortlagt ved at kvantificere udledningen af metangas fra ungtyre på forskellige fodrationer/fodersammensætninger. Resultaterne herfra anvendes i projektets videre dele i 2012, hvor klimabelastningen fra forskellige naturpleje- og oksekødsproduktioner bestemmes ud fra bedriftsdata. Dette arbejde indeholder også overvejelser over mulige reduktionsmuligheder i produktionsformen.
- C) Udvikling og anvendelse af Naturplejeplaner – arbejdsplan 3a
Der udvikles og anvendes naturplejeplaner. Naturplejeplaner er en metode til at fastholde og udvikle biodiversiteten i særligt truede eller betydningsfulde naturmæssige lokaliteter.

D) Slutfedningsforsøg – arbejdspakke 3b

For nuværende opfedes de fleste tyrekalve af malkerace i dag på tilskudsfoeder i et intensivt produktionssystem (eller – gælder kun for jerseykalvene – aflives ved døden). Samtidig er det i dag ikke muligt at finde tilstrækkeligt med græssende dyr til naturpleje. Endvidere egner malkeracetyre sig normalt ikke til naturpleje på ekstensive naturarealer, bl.a. fordi der er for lidt energi i græsset. I projektets søges disse udfordringer løst ved at koble tyrekalvene med ammetanter (udsatte malkøkøer). Mælken til kalvene er et godt supplement til græsset og sikrer, at tyrekalvene får tilstrækkeligt med energi til at trives. Dog er det således, at for at sikre høj kvalitetsprodukter af naturplejen kan der være et behov for at anvende både græs på omdriftsarealer og fodring med konserverede græsmarksprodukter på stald i slutfodringen af ammetantekalvene

E) Parasitkontrol – arbejdspakke 3c

Der er en vedvarende problematik med udvikling af parasitangreb i naturplejen som driftsgren, da mange naturarealer er fugtige enge, som udgør meget gunstige habitater for forskellige parasitter såsom leverikter og indvoldsorm. De fleste kvægracer i Danmark er følsomme overfor store parasitbelastninger og vil risikere både sygdom og nedsat vækst på naturområder med høj parasitforekomst. Det er derfor nødvendigt at fastlægge effektive kontrolstrategier mod parasitter på de anvendte naturarealer.

F) Forretningspotentiale – arbejdspakke 3d.

Der udvikles beregninger og vurderinger af forretningspotentialet i den eller de modeller, som projektet udvikler. Dette er ikke lige til, da det er et komplekst samspil mellem forskellige faktorer, som afgør, om der er forretningsmæssig rationale i naturpleje på den enkelte bedrift. Faktorer som beliggenhed, (vådt/tørt), vegetation, kvægrace, parasitforekomst mv. skal vurderes sammenlagt for at kunne estimere, om naturpleje har økonomisk potentiale for den enkelte landmand. Projektet vil søge at komme med nogle sammenlagte økonomiske vurderinger i slutningen af projektets projektperiode i slutningen af 2012.

Projektets aktiviteter

Projektet har udført og vil udføre følgende aktiviteter:

A) Dataindsamling – arbejdspakke 1

Der er udvalgt 10 bedrifter, 9 med ammekvæg/ammetanter og enkelt bedrift med stude, med varierende besætningsstørrelse, 6 til 110 køer plus opdræt. Der er tale om både konventionelle og økologiske bedrifter. For hver bedrift er der udarbejdet en lille besætningsbeskrivelse. Der er taget foderanalyser af alt grovfoder, ligesom de totale udbytter af grovfoder for 2011 er bestemt.

B) Kortlægning af klimabelastning – arbejdspakke 2

Der er foretaget forsøg hos Aarhus Universitet Foulum med emissionen af metangas fra i alt 12 slagtekalve fodret med 3 forskellige typer af foderrationer. Foderrationer bestod af forskellige blandinger af majsprodukter versus kraftfoder. Slagtekalvene vejede ca. 300 kg, da de blev opstaldet enkeltvis i en uge i respirationskamre, hvor udskillelsen af metan og CO₂ blev målt løbende i 4 døgn. Forsøgene blev udført i 4 runder med 3 kalve i hver.

C) Udvikling og anvendelse af Naturplejeplaner – arbejdspakke 3a

Der er påbegyndt besigtigelse og vurdering af naturindholdet på græsningsarealerne for de udvalgte bedrifter. På bedrifterne besøgt i 2011 er græsningsarealerne blevet gennemgået og udpeget efter Naturbeskyttelseslovens § 3, reglerne i Natura 2000 samt efter diverse anvisninger og viden indenfor området. Der er udarbejdet fotobilag med en række forslag til særlige naturplejeprojekter på den enkelte bedrift. Formålet med disse aktiviteter er at identificere og illustrere, hvor der er et godt naturplejepotentiale, og hvor der kan gøres en speciel indsats med de græssende dyr i forhold til at opnå en god naturplejeeffekt, dog evt. suppleret med slåning til hø/wrap eller maskinel afpuddning. Der er endvidere påbegyndt beskrivelser og retningslinjer for, hvorledes den enkelte landmand kan følge med i, hvordan det går i den rigtige retning.

På bedrifterne med ammetantekalve er der udført dokumentationscirkler med en kvantitativ beskrivelse af plantearterne i disse cirkler. Dette materiale skal endvidere benyttes til at illustrere, hvorledes planterne på græsningsarealerne indgår i en naturkvalitetsskala og på dette grundlag hvordan udvalgte arter kan fungere som sporarter / "holde øje arter" og signalere positiv eller negativ ændringer i forhold til en bestemt ønsket biodiversitetstilstand.

I 2011 var der udført besigtigelse og vurdering af naturindhold på græsningsarealerne, hvor ammetantekalvene græsser (arbejdspakke 3b). Endvidere er dette også sket på 6 af de 10 bedrifter, hvor der indsamles gårddata og driftsresultater (arbejdspakke 1).

D) Slutfedningsforsøg – arbejdsplan 3b

I projektet er anvendt økologisk Dansk Holstein udsætterkøer. Til disse er koblet 2 nyfødte (7-14 dage gamle) indkøbte Dansk Holstein tyrekalve. Opdrætter aftager kalve og udsætterkøer fra en mælkeproducent og laver koblingen mellem ammetanten og de to kalve, så ammetanten accepterer de to "fremmede kalve" og tager sig af dem, når de kommer på græs. Afhængig af fødselstidspunkt, græsudbytte mv., sættes ko-kalve-parrene på græs på naturarealerne omkring maj. Ved nedgang i arealets ydelse eller tegn på for kraftig nedbidning øges arealet. Omkring august flyttes ko-kalve-parrene til omdriftsarealer med god græsvækst. Omkring oktober sælges udsætterkøerne til slagtning, mens kalveparrene slutfodres på Kvægbrugets Forsøgscenter med henblik på måling af tilvækst, foderudnyttelse og slagte kvalitet. Her vil projektet sammenligne to slutfodringsstrategier (en kalv fra hvert par på hver sin behandling), som begge opfylder kravene til økologisk produktion (dvs. minimum 60 % grovfoder) med anvendelse af kløvergræs-ensilage. Slutfodringen tilpasses således, at der leveres slagtedyret af god kvalitet med forventning om acceptabel form og fedme. Der indgår to delforsøg, et hvert år – 2011 og 2012, med henholdsvis 16 og 24 kalve, i projektet. En ammetante/ko med to kalve har og har haft over 2 hektar ekstensivt afgræsningsareal (tørt overdrev) til rådighed fra primo maj til medio 2012.

På 2011-årgangskalvene måles fedtsyresammensætning og visse kødkvalitetssegenskaber. Foderoptagelse, tilvækst, foderudnyttelse samt slagte kvalitet måles individuelt, så der er mulighed for at give et estimat for forventet variation mellem kalvene, da dette kan have betydning for vurdering af forretningskonceptet i projektet. Når 2011-årgangskalvene er slagtet medio april 2012, vil resultaterne blive opgjort statistisk. Disse data vil blive anvendt i forbindelse med produktionen af en artikel til publikation i anden halvdel af 2012.

Følgende erfaringer og resultater er fremkommet på dette område i projektet i 2011:

I 2011 er kalvene blevet født i marts og april. De var derfor ret små, da de påbegyndte afgræsningsperioden. Dette betød, at kalvene i overvejende grad levede af komælk og kun meget lidt græs. I projektet er konceptet for ammetantekalve-produktionen derfor blevet modificeret fra årgang 2011 til 2012 med henblik på at forbedre produktionsøkonomien for landmanden/naturplejere. Kalvene er nu ældre, født i januar, da de påbegyndte afgræsningsperioden, så de kan opnå en større græsoptagelse i en længere periode. Det forventes hermed, at et antal kalve kan slagtes direkte fra græs i oktober, og at slutfodringen af de resterende kalve ændres tilsvarende efter dette.

E) Parasitkontrol – arbejdsplan 3c

Der udarbejdes en videnssynthese vedrørende forekomst af og kontrol med parasitter hos kvæget, der græsser på højrisiko arealer. Arbejdet med videnssynthesen er i gang og fortsætter i 2012. Erfaringerne og viden fra dette delprojekt vil blive afrapporteret i form af artikler til landmænd, kvæg rådgivere og dyrlæger samt på en workshop i slutningen af 2012.

F) Forretningspotentiale – arbejdsplan 3d

Arbejdet med at vurdere forretningspotentialet i konceptet afventer dataindsamlingen, som sker i arbejdsplan 1, er afsluttet. Arbejdet vil derfor blive påbegyndt i medio 2012 og afsluttet i december 2012 som en del af projektets afsluttende aktiviteter. Der vil som minimum blive udarbejdet et dækningsbidrag pr. ammeko for hver besætning. Det er projektets ide, at man vil prøve at udvikle et værktøj, der hedder Business Check for naturpleje. Business Check er et kendt værktøj fra eksisterende malke- og kødkvægsproduktion, og man vil anvende viden og erfaringer herfra. Business Check kan bruges som et benchmarking instrument, og kan der ud over give landmanden et hurtigt og komplet overblik over de vigtigste nøgletal for produktionen/driftsgrenen. Resultaterne fra forretningspotentialet vil blive præsenteret i slutningen af 2012 i form af producerede artikler i fagpressen samt blive præsenteret på en workshop. Endvidere vil projektet deltage i Kvæggkongressen 2012.

Projektets effekter

Effekter og mulige fremtidige effekter af projektets producerede viden og projektets fund og resultater er præsenteret i nedenstående skema.

Effekter af projekt 2. *Naturpleje som professionel driftsgren.*

Effekter		TID / Tidshorisont	
		Kort sigt	Lang sigt
NIVEAU	Mikro-niveau: (individ eller lokalt niveau – den enkelte virksomhed/bedrift/landmand)	- Reduceret metanudslip ved brug af fodring med kraftfoder fremfor crimpet majs. - I forhold til dyrenes tilvækst bør deres græsningsområder omfatte en større andel med fugtig eng med mere produktive græsningsarter. - Erfaringerne fra forsøgene i 2011 og ændringerne til forsøget i 2012 vedrørende størrelsen på udsætningskalvene – fra født i marts og april til kalve født i januar vil forbedre dyrenes tilvækst, forbedre dyrevelfærden og øge landmandens muligheder for at få økonomi i produktionen. - Udvikling og udarbejdelse af en manual til parasitkontrol på naturplejearealer.	- Projektets resultater kan indgå i det videre arbejde med at kvantificere den samlede klimabelastning fra forskellige naturpleje- og oksekødproduktioner. - Dokumenteret og målrettet naturpleje til samtidig brug for kvæggødsproduktion giver et bedre grundlag for at optimere produktionen og giver et bedre grundlag for afsætningskontakter til kunder, som gerne vil støtte naturpleje og efterspørger kødproduktionen fra naturplejearealerne.
	Meso-niveau: (Mellemligt niveau – branche/sector-erhvervet/lokalt geografisk)	- Udvikling af værktøj til at estimere muligheder for en bæredygtig økonomisk produktion – Business Check-værktøjet. - Udvikling af manual til parasitkontrol på naturplejearealer; skal afdække parasitforekomst for forskellige typer af naturplejearealer og forebyggelse mod parasitter, herunder estimater for produktionstab.	- En ny og forstærket måde erhvervet kan bidrage til miljøindsatser på. - Nye indtjeningsmuligheder for erhvervet; særligt økologiske landmand og deltidslandmand. - Forbedre erhvervet omdømme. - Projektet kan skabe grundlag for en øget økologisk ungvægsproduktion (såfremt økologiske naturarealer vil være til rådighed). Dette vil fremme udbuddet af økologisk ungvægskød, som pt. Er en mangelvare i Danmark.
	Makro niveau: (Det overordnede niveau – samfunds-niveau)	- Projektet har afdækket, at der er potentiale for at udføre en meget mere målrettet naturpleje tilpasset lokale forhold.	- En ny og forstærket måde erhvervet kan bidrage til miljøindsatser på. - Understøtte politiske målsætninger på miljøområdet omkring biodiversitet ved at skabe en bæredygtig kommerciel forretningsmodel for oksekødsproduktion ud fra naturpleje. - Udvikling af nye specialprodukter fra forskellige lokale egne.

Barrierer og omkostninger for omsætning af projektets fund og resultater på baggrund af projektets effekter

I dag er der overordnet set to væsentlige barrierer for brug af naturpleje som professionel driftsgren. Dette projekt vedrører den problemstilling som har drejet sig om manglende viden om mulighederne for og udvikling af naturpleje som en bæredygtig økonomisk professionel driftsgren. Den anden væsentlige barriere for at udvikle og anvende naturpleje som en succesfuld professionel driftsgren er de lovgivnings- og kontrolmæssige rammer på området. Både landmænd og landbrugsrådgivere oplever de nuværende love og regler omkring naturpleje som en lige så stor barriere for brugen og udviklingen af naturpleje som problemerne vedrørende med at få skabt holdbare økonomiske incitamenter og bæredygtighed ind i produktionsmodellen. Dette projekt forholder sig kun problematikken med at udvikle viden og erfaringer omkring etablering af naturpleje på et økonomisk bæredygtigt fundament.

Konklusion for effektiviteten af projektet

Det vurderes samlet, at projektet i meget stor grad har indløst og vil indløse sine effektmål.

Projektet leverer og vil levere ny viden vedrørende i) klimabelastning, ii) produktionsdata, iii) konceptbeskrivelse, iv) naturplejeplaner og v) produktionsøkonomi til brug for landmænd og landbrugsrådgivere, der påtænker at starte ungekødsproduktion på naturplejearealer, samt de virksomheder, der skal aftage og omsætte det producerede kød. Projektets resultater er på

denne måde vigtige, da de kan være med til at afklare det videns- og erfaringsmæssige grundlag for etablering af bæredygtig kommerciel naturpleje som en professionel driftsgren. Dette er særligt vigtigt i forbindelse med eventuelle planer og ønsker om at udvide naturplejearealerne i Danmark.

Der vurderes ikke at være positive eller negative sideeffekter af projektet, som ikke var kendte før projektstart eller som er opstået undervejs under projektets gennemførelse.

Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektiviteten

Projektets leder har oplyst, at der er anvendt 14 timer (timepris 760 kroner) på at indgå i effektiviteten og udfylde effektivitetskemaet. Projektlederen har oplyst, at de 14 AC-timer har været jævnt fordelt over samtlige samarbejdspartnere i projektet. Dette giver en samlet omkostning for projektet ved at deltage i effektiviteten på 10.640 kroner. Det svarer til 0,5 % af fondens støtte på 2.150.000 kroner.

Ud over udfyldelsen og indsendelsen af effektivitetskemaet har kontakten til projektet bestået i få og korte uddybende spørgsmål.

Effektvurdering af projekt 3

Afsætningsfremme på hjemmemarkedet

Tilskudsmodtager: Kødbranchens Fællesråd, Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V.
Projektleder: Mette Børsen, teamleder

Præsentation af projekt

Projektet handler om at fastholde og udvikle kalve- og oksekøds placering på menu- og kostdagsorden hos de to hovedmålgrupper forbrugerne (indenfor afsætning kaldt Business to Consumer – BtC) og detail & foodservice (indenfor afsætning kaldt Business-to-Business – BtB) i Danmark. Baggrunden for projektet er, at det generelle kødforbrug er svagt faldende. Kalve- og oksekød oplever som en af de generelle produktgrupper et nedadgående pres på forbrugernes og detail & foodservices forbrugsdagsordner. Når der ses bort fra hakket oksekød betragtes kalve- og oksekødsprodukter af forbrugerne som en spise, der overvejende nydes ved særlige lejligheder. Endvidere er kalve- og oksekødsprodukter under pres på de forbrugspolitiske dagsordener som følge af et stigende fokus på klimabelastning og miljøudfordringer fra husdyrproduktionen. Endvidere kan det konstateres, at oksekødet er i en skarp konkurrence fra oksekød, der er produceret på andre vilkår, importeret oksekød, og andre kødtyper.

Projektets formål

Projektets formål har været at fastholde henholdsvis øge afsætningen af kalve-, ungvæg- og oksekød på det danske marked. På denne baggrund har det været målsætningen at oplyse, inspirere og der igennem skabe en præference for oksekød som produkt i købsituationen. Målgrupperne skal kende kvaliteten og mulighederne ved produktet og på et mere velfunderet grundlag træffe beslutning køb af produktet.

Projektets indsats

Projektet modtog i støtteåret 2.834.000 kroner fra fonden, svarende til 100 % af projektets budget i støtteåret. Den samlede projektperiode svarede til støtteåret.

Projektperiode 2011

Projektets effektmål og anvendte metoder og/eller virkemidler

– herunder de indikatorer og/eller parametre, som har været bragt i anvendelse for at dokumentere projektets aktiviteter og/eller observationer

Projektets effektmål

Projektets målsætning kendskabet til oksekød som produkt og øge oksekøds image og position på forbrugsdagsorden hos de overordnede målgrupper forbrugerne (Business to Consumer – BtC) og detail & foodservice (Business-to-Business – BtB). På denne baggrund er projektets effektmål relevante forbrugerrettede aktiviteter, der understøtter projektets formål og målsætning. Disse forbrugerrettede aktiviteter består primært i budskaber målrettet de forskellige segmenter og målgrupper med det formål at give modtagerene større indsigt og viden om oksekød som produkt og mulighed.

Projektets anvendte metoder og/eller virkemidler

Vedrørende projektets anvendte metoder og virkemidler, så skelnes der overordnet mellem de to modtagergrupper forbrugerne og detail og foodservice.

- A) Anvendte metoder og virkemidler – herunder de anvendte indikatorer og parametre for at registrere projektets aktiviteter og/eller observationer – i forhold til målgruppen forbrugerne (Business to Consumer – BtC):
- Hjemmeside – www.lettenordiske.dk – og tilhørende onlinenyhedsbrev.
Den primære metode for at nå forbrugerne som målgruppe har været anvendelse af hjemmesiden www.lettenordiske.dk og det tilhørende online ny-

hedsbrev. Det er vurderingen, at det er dem mest omkostningseffektive at nå forbrugerne som en stor målgruppe på. Indholdet på hjemmesiden har bestået i opskrifter/anvendelsesmuligheder, tilberedningstips, kost og ernæringsoplysninger. Nyhedsbrevens funktion er primært at kommunikere nye inspirerende opskrifter kombineret med lidt tilberedning- og forbrugerinformation. Nyhedsbrevens funktion er at generere tilbagevendende besøg fra besøgende på siden, så interessen for hjemmesiden opretholdes og udvides og frem for alt at siden erindres, når der tænkes på oksekødsopskrifter og oksekødsprodukter. Alt sammen for at understøtte forbrugernes muligheder for at anvende oksekødet i en varieret, daglig kost.

- Forbrugerrettede tiltag ude i marken – messer og udstillinger.
Projektet har anvendt og været på en række slotsudstillinger og livsstilsmesser.
Her har projektet formidlet viden og information

om dansk oksekøds, og mulighederne i forhold til madoplevelser og kost med dansk produceret oksekød. Projektet har afholdt en række konkurrencer med tilhørende præmier på udstillingerne og messerne for at skabe opmærksomhed om hjemmesiden og dens muligheder samt udbrede budskabet omkring dansk oksekød i kombination med eksisterende og nye livsstilstendenser.

- Annoncering i blade og magasiner.
Projektet har i et mindre omfang annonceret i blade og magasiner, men har primært anvendt denne kommunikationsform for at levere viden og information om produktet, tilberedning og ernæring til opskrifts- kost og tilberedningssider i disse magasiner og blade.
- Udvikling og bidrag til opskriftshæfter.
Projektet har udviklet selvstændige opskriftshæfter og har bidraget til andre aktørers opskriftshæfter.

I forhold til aktiviteter rettet mod forbrugerne har der været særligt fokus på den kritiske forbrugergruppe 30+, da det er her, som kalve- og oksekød er under pres på tallerken fra andre kødprodukter og en lille vigende præference for kød generelt. Det er endvidere i målgruppen 30+, at mulighederne for at skabe præference for produktet er størst pga. positive livsstils- og indkomstforhold.

B) Anvendte metoder og virkemidler – herunder de anvendte indikatorer og parametre for at registrere projektets aktiviteter og/eller observationer – i forhold til målgruppen detail og foodservice (Business-to-Business – BtB):

Målgruppen Business-to-Business er detail & foodservice er valgt ud fra en to-trins-teori, som bygger på at Business-to-Business-målgruppen har indflydelse i dag og i fremtiden på, hvad der skal ligge i kølediskene i detailledet samt udbydes som retter/menuer på tallerkenerne i foodservice-segmentet. Den overordnede metode for at nå de relevante aktører indenfor Business-to-Business-målgruppen er dialog- og relationskabende aktiviteter overfor de specifikke konkrete målgrupper indkøbere, fag- og slagtekonsulenter, slagtermestres samt kantine- og storkøkkenledere. Viden fra branchen peger på, at der er et behov for viden om oksekød som produkt. Projektet fokuserer på dialog- og relationskabende aktiviteter, da det vurderes at være den mest effektive måde at nå målgruppen på, idet det ikke kan forventes, at målgruppen selv aktivt tager initiativ til at få den viden, information og oplysning, som projektet tilvejebringer og tilbyder. Årsagen hertil er, at målgruppen ellers selv med økonomiske- og tidsmæssige omkostninger aktivt skulle udvise initiativ og indhente projektets viden og information via ef-

teruddannelse, kurser eller opsøgende/målrettet informationsøgning hos branchens virksomheder. Det vurderes, at projektets aktiviteter, kommunikation, overfor Business-to-Business-målgruppen har en større grad af troværdighed og dermed gennemslagskraft end direkte aktiviteter fra leverandører og sælgere, som repræsenterer et direkte kommercielt afsæt.

Projektets kommunikationsaktiviteter overfor målgruppen har konkret bygget på en kombination af formidling af faglig viden og visuelle og praktiske oplevelser, da denne kommunikationsform anses for mest effektiv.

Følgende konkrete metoder og virkemidler er anvendt af projektet overfor målgruppen Business-to-Business:

- i) Gennemførelse af oplevelses- og inspirations-ture.
- ii) Deltagelse i uddeling af priserne Slagterprisen, Kantineprisen og Køkkenroser. Priserne uddeles til fagfolk, der i dagligdagen arbejder med branchens produkter, som yder en særlig og eller ekstra indsats på deres felt
- iii) Udvikling brug af hjemmesiden www.detailog-foodservice.dk og det tilknyttede online nyhedsbrev.
Hjemmesiden er anvendt

Projektets aktiviteter

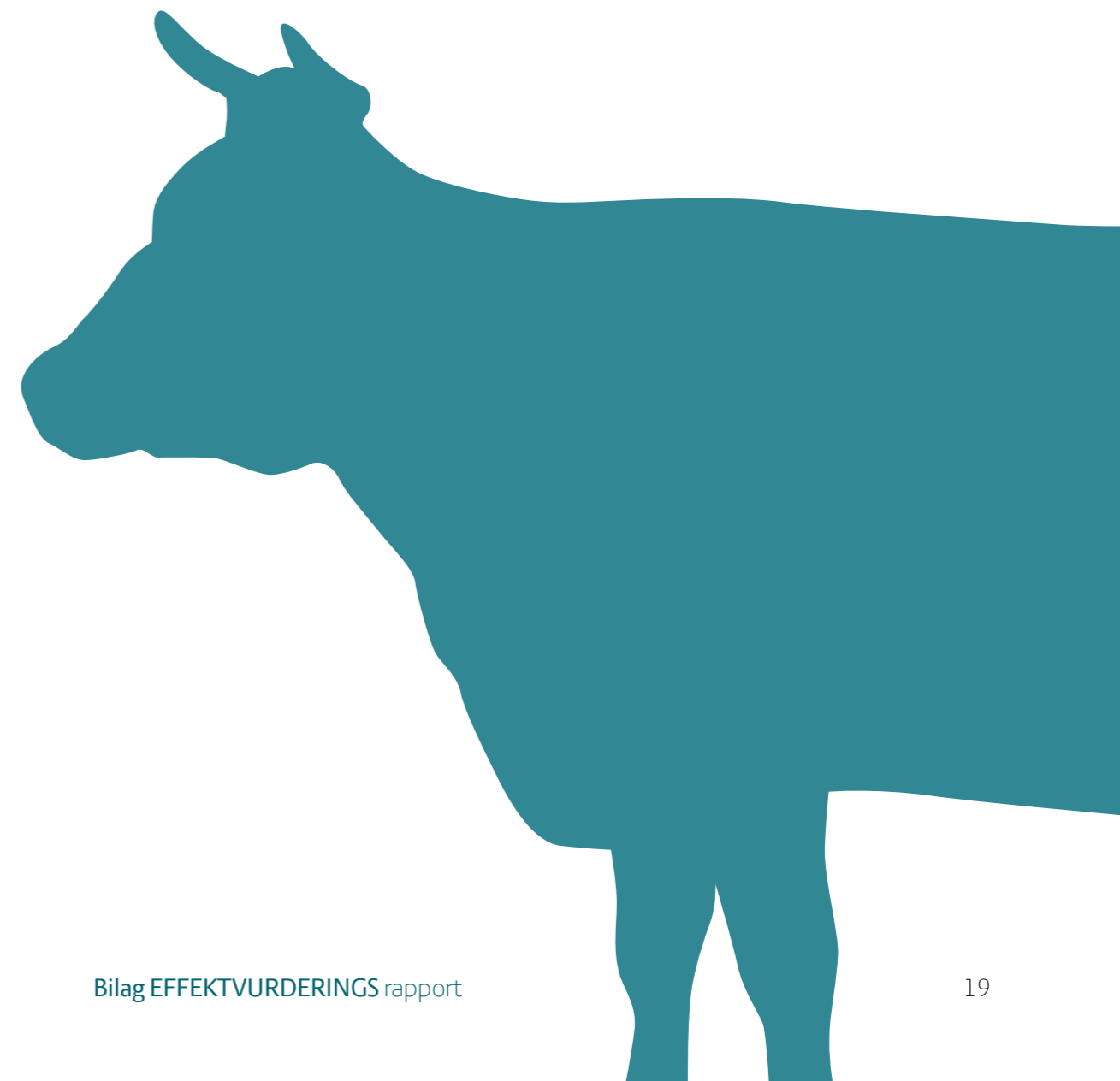
Projektet udførte følgende aktiviteter:

G) Aktiviteter i forhold til forbrugerne (Business to Consumer – BtC):

- Udvikling af 32 ny opskrifter til forbrugerhjemmesiden www.lettenordiske.dk og til det til hjemmesiden tilknyttede online nyhedsbrev, som forbrugerne kan tilmelde sig.
- En række af de 32 opskrifter er yderligere leveret og formidlet til Købmændenes Menukalender og OBH Kogebog.
- Der er produceret og udsendt 11 nyhedsbreve tilknyttet www.lettenordiske.dk
- Der er indrykket og formidlet 23 annoncer med nye opskrifter ud fra arbejdet med www.lettenordiske.dk i madmagasiner målrettet forbrugerne; Disse er fordelt på følgende måde
 - 9 stk. opskrifter i Spis Bedre.
 - 10 stk. opskrifter i Mad og Venner.
 - 4 stk. opskrifter i Smag og Behag.
- Udførelse og afholdelse af 4 online konkurrencer på forbrugerhjemmesiden www.lettenordiske.dk. Disse er afholdt løbende over året (maj, juni, september november/december).
- Projektet har deltaget i følgende slotsudstillinger og livsstilsmesser
 - Clausholm Slot (Østjylland), 27.-29. maj.
 - "Mit hjem er mit slot" (København), 1.-5. juni.
 - Kirsebærfestival (Fyn/Kerteminde), 15.-17. juli
 - Frugtfestival (Lolland/Sakskøbing), 17.-18. septemberTil disse slotsudstillinger og livsstilsmesser var tilknyttet en række konkurrencer; i) "Vind middag" lavet af den kendte danske kok Thomas Castberg, ii) på alle messerne "Vind en hel oksefilet" – deltagelse i denne konkurrence krævede tilmelding til det online nyhedsbrev på www.lettenordiske.dk
- Udvikling af en kogebog med nye opskrifter rettet mod forbrugerne. Benyttet til uddeling ved udstillinger og messer. Endvidere er kogebogen anvendt som udlodning blandt nytilmeldinger på nyhedsbrevet
- Udvikling af et juleopskrifthsæfte til samarbejdspartnere og interessenter, bl.a. til kontakter blandt bidragsydere og madprofessionelle, som skriver og formidler om mad til magasiner og blade.
- Der er udviklet et såkaldt "Udskæringsunivers" lagt ud på hjemmesiden www.lettenordiske.dk. Dette består i, at der er taget billeder og udarbejdet beskrivelser på de almindelige udskæringer af oksekød, som forbrugerne møder i detailhandlen. Til hver udskæring er der som opfølgning vedlagt beskrivelser af grundtilberedningsmetode. Endvidere er ernæringsoplysninger, herunder indhold af fedt og indhold af ben, hvis relevant, oplyst. Endelig er der knyttet relevante opskriftsforslag gennem linking til udskæringsbeskrivelserne.
- Medsponsor ved Årets Ret / Årets Gericke (en prisuddeling indenfor restaurationsbranchen)

H) Aktiviteter i forhold til detail & foodservice (Business-to-Business – BtB)

- Deltaget i uddeling af slagterpris den 18. august 2011 til slagtermester Peter Steen m. forretningen Gourmandiet; 80 branchefolk deltog i receptionen. Projektet deltog i denne forbindelse i et samarbejde med juryen nedsat af branchen, hvor alle dele af detailhandlen var repræsenteret.
- Deltagelse i uddelingen af kantinepris den 7. september 2011 til kantinechef Helge Heilskov Kristensen, kantinechef hos ATP; 100 branchefolk deltog i receptionen.
- Deltagelse i uddelingen af 3 stk. "Køkkenrosen" (priser) til køkkenpersonale i foodservicesegmentet; Modtagere: Børnehuset Fuglsang; omsorgscentret Hjortspring og Centralkøkkenet Glostrup Sygehus. Uddelingen af priserne skete i samarbejde med Kost- og Ernæringsrådet.
- Tourbus faglærerdage, udførelse og afholdelse af 2 inspirationsture (Silkeborg, Roskilde) af to dages varighed for faglærere fra erhvervsskolerne, 60 deltagere.
- Løbende udførelse af web-aktiviteter på www.detailogfoodservice.dk; tale om løbende opdateringer af præsenteret faglig viden på hjemmesiden.
- Producing og udsendelse af 8 stk. online nyhedsbreve til 200 modtagere/abonnenter på hjemmesiden www.detailogfoodservice.dk

Effekter			
		TID / Tidshorisont	
		Kort sigt	Lang sigt
NIVEAU	Mikro-niveau: (individ eller lokalt niveau – den enkelte virksomhed/bedrift/landmand)	<ul style="list-style-type: none"> - Større trafik på forbrugerhjemmesiden; fordobling af besøgstallene på hjemmesiden www.lettenordiske.dk – fra 17.500 til 35.400 besøgende. - Fordobling i antallet af abonnenter på de udsendte nyhedsbreve; fra 2.032 til 4.563 abonnenter. - Kendskab til udskæringer og produkter af dansk produceret oksekød. - Ny viden og information om ernæringsindholdet i oksekød. - Ny viden og information om tilberedning – både nye retter og tilberedningsmetoder. 	<ul style="list-style-type: none"> - Større viden om kost, ernæring og sundhed hos den enkelte forbruger. - Forbedret kendskab til og forbedret image for dansk produceret oksekød. - Større mad- og tilberedningsdannelse hos målgrupperne.

		Kort sigt	Lang sigt
NIVEAU	Meso-niveau: (Mellemlig niveau – branche/sector-erhvervet/lokalt geografisk)	<ul style="list-style-type: none"> - Ift. Business-to-Business-målgruppen: uddelte priser resulterede i 64 artikler i fag- og dagspressen og på forskellige hjemmesider samt 2 TV-indslag på lokalkanaler (København/Hovedstadsområdet). - Kendskab til erhvervets produkter. - Fastholdelse og styrkelse af oksekøds image og placering som en del af indkøbspræferencerne hos danske forbrugere. - Viden til kvægkødsproducenter og oksekødproduktproducenter om målgrupper og forbrugerpræferencer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fastholdelse og styrkelse af erhvervets afsætningsmuligheder. - Viden om eksisterende og nye målgruppers brug af oksekød. - Tilpasning af fortælling om og image af dansk produceret oksekød.
	Makro niveau: (Det overordnede niveau – samfundsniveau)	<ul style="list-style-type: none"> - Viden, oplysning og information til borgerne som forbrugere om dansk oksekød ift. Kost, ernæring og sundhed og tilberedning. - Fastholdelse og styrkelse af oksekøds image og placering som en del af varieret og ernæringsrigt kost. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fastholdelse og styrkelse af oksekøds renommé og mulighed som en væsentlig kost, ernærings- og madtilbud på forbrugernes dagsorden. - Fastholdelse og udvikling af oksekødprodukter som en del af dansk madkulturtradition.

Barrierer og omkostninger for omsætning af projektets fund og resultater på baggrund af projektets effekter

Der vurderes ikke at være væsentlige barrierer eller omkostninger forbundet med at anvende og omsætte projektets viden og erfaringer.

Konklusion for effektiviteten af projektet

Det vurderes, at projektets metoder og virkemidler og aktiviteter på gode og velovervejede måder har understøttet projektets effektmål og projektets overordnede formål. Det vurderes samlet, at projektets udførte strategi og arbejdsformer i stor grad har og kan indløse projektets formål og målsætning.

Der vurderes ikke at være positive eller negative sideeffekter af projektet, som ikke var kendte før projektstart eller som er opstået undervejs under projektets gennemførelse.

Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektiviteten

Projektlederen har oplyst, at der er anvendt 15 timer (timepris 750) fordelt på fire medarbejdere på at indgå i effektiviteten og udfylde og indsende effektivitetskemaet. Dette har givet en samlet omkostning for projektet ved at indgå i effektiviteten på 11.250 kroner, svarende til 0,4 % af fondens bevilling til projektet.

Effektiviteten har ikke haft en yderligere for projekt væsentlig bebyrdende kontakt til projektet og projektlederen ud over udfyldelsen og indsendelsen af effektivitetskemaet og række opklarende spørgsmål i forbindelse hermed.

